

seveda ugovarjati ne more. Žensko vprašanje pa ima še neko drugo jako važno stran, zboljšati osodo delavk, žensk nižjih slojev prebivalstva.

Kdor ima priložnost, opazovati zakonsko življenje v delavskih slojih prebivalstva, bo kmalu spoznal, da večkrat ne zadošča skromnim zahtevam, ki se morajo staviti do take zveze, in če se zasledujejo vzroki, se največkrat prepričamo, da domači prepir, pijančevanje, slaba vzgoja otrok, razvajanje otrok itd. izhaja od tod, ker žena ni dovolj vrla. Mlada soproga je delavcu pač žena, ne pa gospodinja, ker je premalo vešča v gospodinjstvu. Dekleta iz delavskih krogov imajo že vsled rodbinskih razmer le redkokdaj priložnost, izobraziti se v domačih opravilih, navadno mora iti za zaslužkom, ko izstopi iz ljudske šole. Bilo bi torej socijalnopolitično važno, napraviti gospodinjске šole, da se delavske hčere v mejah njih stanu izobrazijo za vrle delavske žene in se odpravi pomanjkljivo znanje gospodinjstva. To je tem bolj socijalna potreba, ker statistika kaže, da se odstotek sklenjenih zakonov kaže nengodnejši ne na zdolej, temveč na zgorej.

Če tudi so za odpravo opisanih nedostatkov že storila začetek nekatera društva in posamične tovarne, ki skušajo doseči omenjeni namen zlasti z gojenjem gospodinjkega poduka, ali vendar je fukaj gledé na socijalno potrebo treba še mnogo storiti. Take naprave so brez dvojbe zasebnega značaja in morajo tudi v bodoče zasebnega značaja ostati. Duh vzajemnosti in požrtvovalna ljubezen do bližnjega imata tudi veliko polje za delovanje; vsekako pa imajo take naprave pravico do tega, da jih pospešujejo mesta in država.

Od nadaljevalnih šol prehajam k kmetijskim nadaljevalnim učnim tečajem, združenim z ljudskimi šolami. Pri tem bi le opomnil, da je znesek, ki se je vstavil za ta poduk, mnogo premajhen, in ob enem bi izrekel upanje, da se naj v proračun za leto 1895 vstavi primerni znesek. Število kmetijskih nadaljevalnih tečajev na Štajarskem ni v nobeni primeri s številom kmetijskega prebivalstva na Štajarskem, kjer so opetovano kmetijski nadaljevalni tečaji za učitelje in torej sposobnih učnih močij komaj manjka. Seveda se je treba pred vsem odločiti za to, da se primerno nagradé učitelji, ki žrtvujejo proste dni in celo iz svojega žepa nakupujejo učencem potrebna učila, kakor sem se sam prepričal.

Spoštovani gospod poslanec dr. Roser je stavil v pospeševanje kmetijskega poduka resolucijo, ki se glasi: »C. kr. vlada se pozivlje, če bi ne bilo primerno, da se kmetijski poduk na ljudskih šolah najprej organizirajo in otroškemu razumu primernejše organizirajo.« Kolikor jaz poznam razmere, se stori v tem oziru največ, kar je mogoče, a jaz tudi ne morem pritrditi predlogu, ki se od strani proračunskega odseka visoki zbornici priporoča in ki se glasi: »Vlada se pozivlje, da skrbi pri novi izdaji beril, da se vanje vsprejme več sestavkov kmetijske vsebine.«

Toda, gospóda moja, to že vse imamo! Mi imamo odlična v tri dele razdeljena berila Zeinigova in če gospodje pogledate, najdete v IV. oddelku iz prirotopisa in kmetijstva nad petdeset sestavkov, med drugim izvrstni o sadjarstvu, njivski prsti, gnoju, prideljevanju žita, krmskih rastlinah, vinski trti, živinarstvu itd. Kaj pa še hočete spraviti v berilo? Potem pa zgubite glavni namen, katerega mora zasledovati ljudska šola, versko-nravná vzgoja in splošno izobraževanje. To se ne sme prezreti in zatorej se ne morem izreči za omenjeno resolucijo. (Koniec prih.)

Cerkvene zadeve.

France Matjašič,

prelep vzgled krščanskega dijaka.

Deviško lilijo smo pokopali. O kako lepo in veličastno se bo zopet ob ustajenju dvignila k novemu cvetju iz temnega groba! Da — bela lilija bil je pokojni France Matjašič, rojen l. 1874 v Mariboru, katerega smo ravno k slednjemu počitku spremili. Z njim izdahnil je pogumen mučenik nedolžno dušo, ubog trpin končal je grozno trnjevo pot svojega tužnega življenja. O blagor, tisočkrat blagor ti, sveta vera, da si mu sladila kelih bitkih, neznošnih muk!

Vendar brez zlatih, blagodejnih žarkov tudi to življenje ni bilo. Že pri rojstvu sprejel je pokojni France od Boga silno veliko milost, dobil je namreč preblage stariše, ki so jasen vzor krščanskim rodovinom. Verno življenje je njih ponos in nedosegljiva čast. Pobožna mati, prava Monika, vsadili so mu v srce najlepšo rožico, krščansko prepričanje, katero se je po vrli domači vzgoji vedno lepše in krasnejše razvijalo. Po dovršenih ljudskih šolah vstopil je nadepolni mladenič na gimnazijo v svojem rojstnem mestu, v Mariboru. Kakor je bil prej veselje svojih starišev, tako je sedaj postal radost in dika svojih skrbnih profesorjev. Fr. Matjašič bil je vedno odličen dijak. Koliko sladkega upanja so pač stavili na-nj stariši, koliko si je obetal in upal on sam! Toda božja neskončna previdnost mu visoko letečih nad ni dala dozoreti. V šesti latinski šoli začne namreč nevarno bolehati. Na prsih naredi se mu skeleča rana, katere vsa zdravniška umetnost ni mogla zaceliti; prej bujno cvetoči mladenič postane kmalu smrtna senca. Smrtno bolan nadaljuje svoje študije. Celo zrelostni izpit hoče l. 1893 prestati — in kako? Preslab je bil, da bi sam šel k skušnji. Da se torej nesti, in glej! zroč smrti v obraz — je vendar skušnjo z odliko dovršil. Ni-li to najboljšo znamenje, da je od Boga prejetih pet darov vestno porabil?

Pozneje hotel je iti v Gradec pravoslavja se učiti. A strašna bolezen priklenila ga je na posteljo. Bilo je vedno hujše. Ah, koliko solz je prelil, ko je videl vse svoje upanje tako zgodaj pokopano! Poln mladostnega ognja, še ves vnet za svoje ponesne načrte pričakoval je dihovaje bele odrešnice, ki ga bo, kakor je rekel, k Bogu pripeljala. Dolgo, dolgo je ni bilo. V bolezní je večkrat sprejel sv. zakramente s čudapolno, ganljivo pobožnostjo. Ob večeru svojih tužnih dnij imel je še eno gorečo željo. Hotel je še enkrat videti, še enkrat srčno pozdraviti podobo usmiljene Matere božje v slovenski cerkvi v Mariboru. Toda kako bi to storil on, ki je bil na smrtni postelji? Na bolniškem vozičku peljali so ga njegova preluba mati 31. majnika t. l. v Marijino cerkev. Bil je pri zadnjih smarnicah. Sprejel je pred oltarjem sv. obhajilo, ah — ne vedóč, da je to bila zadnja popotnica. Po sv. maši peljali so ga mati od oltarja do oltarja. Po vročih molitvah ozirje se še enkrat gori na Marijo, na Mater milosti, pred katero je že v nežnih otroških letih tolikokrat vneto molil. Zbere slednjič vse svoje moči, pa reče s solzami ihtéc: »Marija, ljuba Mati, tukaj se ne vidiva več, da bi se le kmalu tam gori v raju!« V grenkem joku mu omolkne tresoč glas. Z njim zajokali so se verniki, obilno v cerkvi pričujoči, ko so gledali z rosnimi očmi, kako dober otrok od najboljših Matere slovo jemlje.

Drugi dan, 1. junija, na praznik presv. srca Jezusovega, reče svoji materi, naj mu prinesejo ves denar, kar si ga je v dijaških letih prihranil. Bilo je nekaj nad 100 glid. »Mati, prosim vas, reče, dajte to-le Mariji Devici za pozidanje njene cerkve!« Vse je toraj hotel

obrniti v Marijino čast. Kmalu za tem zahteva sv. križ, nekoliko še moli, in čez nekaj trenutkov zatisne svoje trudne oči. Kdo bi dvomil, da so angeli glasno zapeli, ko so spremili njegovo nedolžno dušo iz solzne doline tje gori nad zvezde v večno, neminljivo lepoto in veselje? Zdi se mi, da je umirajoči France s kraljevim pevcem Davidom lahko izdihnil: »Mati in oče sta me zapustila, ti pa, o Gospod, me boš sprejel!«

Dne 3. junija bil je slovesno pokopan. Vsi gimnazijski dijaki in velespošt. gg. profesorji, zraven pa ogromna množica drugega ljudstva so ga spremili k prezgodnji gomili. Grob je bil ves pokrit s krasnimi, duhtečimi vencji; prelepe so videti njih pisane rožice, toda, o kolikokrat lepša je Bogu mila rožica, ki odslej pod njimi sladko počiva! Dr. Goričljan.

Mili darovi za družbo vednega česčenja: Trbovlje 16 fl. 38 kr., Dobje 10 fl., Sv. Peter v Savinjski dolini 16 fl., Sv. Martin v Rožni dolini 15 fl., Polensak 14 fl. 3 kr., Reichenburg 19 fl. 75 kr., Sv. Jakob v Slov. goricah 13 fl. 64 kr.

Gospodarske stvari.

Trsni kápar (*Coccus vitis*).

V prešlih letih dobival sem sosebno v mesecih maja in junija iz različnih krajev na preiskavo trsje in trsne dele, na katerih so bile opazovati male živalice in čudne grbe, od katerih so dotični posestniki sumničili, da so trsne uši (filoksere). Preiskava je pa v vseh teh slučajih pokazala, da dotične živalice niso bile filoksere, temveč da pripadajo one k drugi vrsti trsnih škodljivcev. Vsled tega bil sem primoran že leta 1892 priobčiti o tem škodljivcu v »A. W. Z.« nekoliko vrstic.

Tekočo pomlad pritožujejo se pa posestniki vinogradov še bolj čez imenovane živalice, sosebno v srednjih in spodnjih Halozah trpi trsje po tem škodljivcu mnogo, in tamošnji posestniki pripovedujejo, da je trsje celih parcel starih vinogradov — kolikor jih še je, — takorekoč osipano s čudnimi grbami, pod katerimi so opazovati maličke bele živalice. Utegne biti tedaj na korist, če se o tej živalici izpregovori tudi v tem listu nekaj besedij.

Na vseh trsih, kateri so mi bili dani na preiskovanje, nahajale so se na zunanji skorji, ali pa v nje razpoklinah, male, temnorjave ali rudečerjave grbe. Pod povečevalnim steklom je bilo videti, da so te grbe jajčasti ščiti gori omenjene barve; ti ščiti so na enem koncu ožji, v gornjo plat zbočeni; a od temenišča ščita, proti njega temelju, potegnjene so temnejše črte. Ščiti se dajo od lesa ali skorje odluščiti; v notranji strani so svetlejše barve, kakor na zunanji. Pod tem ščitom ali kapo najde se silno mala živalica, katera je še svetlejše barve, kakor notranja stran kape (ščita). Ta živalica je samica, katera se s rilčkom prisesa v trsno skorjo (lub). Sameci so tudi zelo majhni, živé pa navadno brez kape ali ščita. Meseca maja najti je pod kapo ali tudi zunaj nje bele volne; v tej volni najdemo, ako jo dobro pregledamo, majhna rudečkasta jajčeca, iz katerih se koncem junija ali julija izvalé mladiči; isti so sprva brez kape, dokler se samice ne prisesejo na trs. Dosedaj se je mislilo, da se trsni kapar nahaja navadno le na posameznih trsih, a gori navedena novejša opazovanja kažejo nasprotno. Najde se pa kapar sosebno na starejših delih trsa, in to najraje v kotu dveh ali večih panog; le če se je na katerem trsu že čez mero zaplodil, napade tudi mlajše dele trsa, da celo enoletni

les. Posamezno se ne najde kapar nikjer, temveč na vsakem trsu jih je cela naselbina. Napadeno trsje trpi po tem škodljivcu mnogo; dogodi se celo, da, če se ne stori ničesar proti njemu, nekatere trse popolnoma ugonobi.

Njega škodljivi vpliv obstoji v tem, da se živalice z rilcem vsesajo v trsni lub ali liko in na tak način trsu izsesajo v njega prehrano potrebni sok. Postane pa tudi zares listje trsja, katero je močno po kaparju napadeno, žolto, mladike zastanejo v rasti, grozdje odpade, dokler ohemore in se posuši tudi trs sam.

Ta škodljivec se opazi najložje ob času rezi, kakor tudi v času, kadar so samice jajca izlegle, tedaj meseca majnika. Bela volna, v katero so jajca zavita, pazljivemu vinorejcu tudi pokaže mesto, kjer mu dela kapar škodo. Mravlje obiskujejo jako rade mesta, kjer se izlegli mladiči, in po njih je istotako lahko zaslediti kaparja.

Izdatno moremo se braniti proti kaparju s tem, da staro, razpokano skorjo vsako leto pri rezitvi čisto odlupimo in odstranimo ter sežgemo; zatem naj se trs z apnom pobeli. Zelo hasnovito je tudi umivanje trsja s tekočino, katero si pripravimo, če raztopimo 50 dekagramov modrega vitrijola v treh litrih tople vode; nadalje je priporočati tudi umivanje trsja z močno milnico ali žajtnico. Že oslabele trsje je pa najbolje odstraniti in sežgati. Matiasič.

Poročilo gornjeradgonske posojilnice o glavnem zboru dne 7. maja 1894.

Ravnateljstvo je imelo v teku leta 1893. 26 sej, v katerih se je sklepalo večinoma o prošnjah za posojila. Prošenj je bilo 196, dovolilo se je 143, odbilo se je 53 prošnikom. Posojilnica imela je leta 1893. prometa 82478.10 gld. Pristopilo je posojilnici 130 novih zadrušnikov, izstopil pa je samo jeden, tako da šteje 234 zadrušnikov, ki imajo v deležih 2340 gld. Hranilnih vlog se je vložilo 26958.31 gld. izplačalo pa 7909.94 gld. in je njih stanje koncem leta 1893. s kapitalizovanimi obrestmi vred 40728.71 gld. in 132 vložnikov. Novih posojil se je dalo v letu 1893. 27109 gld., vrnilo se je 6209.75 gld., tako da je stanje danih posojil koncem leta 1893 vkup 41104.25 gld., posojila so dana zadrušnikom. Na menice je danih 42 posojil v zvesku od 5316.25 gld., proti vknjžbi na zemljišča 80 posojil v znesku od 20439 gld. in na osebni kredit proti zadolžnicam je danih 96 posojil v znesku od 15349 gld.

Čistega dobička je 453 gld. 23 kr. in se je razdelil vsled sklepa današnjega občnega zbora tako-le: a) prepusti se ravnateljstvu za dobre namene 75.97 gld. b) ostanek čistega dobička od 377.26 gld., skupaj tedaj 453.23 gld. pridene se k posebnemu rezervnemu fondu.

Ker je znal posebni rezervni fond dne 31. decembra 1892: 587.47 gld. in se mu je pridjal ostanek čistega dobička od 377.26 gld., znaša posebni rezervni fond 964.73 gld., splošni rezervni fond pa znaša 435.27 gld. tedaj oba rezervna fonda skupaj 1400.— gld.

Licenciranje in premiranje bikov v Ormožu

se je dne 4. junija 1894 vršilo. Prignalo se je 51 bikov, od kojih se je 28 licenciralo in premiralo, 16 samo licenciralo, sedem pa se jih je od licenciranja izključilo, ker so bili deloma premladi, deloma pa slabi. Prvo in to državno premijo dobil je Andraž Bedjanič iz Obrežja. Deželne premije razdelile so se štiri in so je dobili: Jurij Veselko iz Središča, Andraž Muhič iz Cvetkovec, Ivan Škrinjar iz Libanje, in Alojzij Črček iz Obrežja. Okrajne premije pa so dobili: Ivan Hlebec iz Ločavesi, Ivan Foklavce iz Frankovec, Filip Veselko iz Središča, Jurij Rižnar iz Osluševec, Anton Magdič iz Ivanjkovec,